دەوڵەت ... نووسینی جۆزیف پرۆدۆن-11

دەوڵەت*:

نوسینی جۆزیف پرۆدۆن، P. J. PROUDHON

و: زاهیر باهیر

بابەتی دەوڵەت، سروشت و ئایندەی:

بەشی یازدە، كۆتایی:

بەرەنجام:

دەوڵەت دەستورێك، دامەزراوەیەكی دەرەكییە لە دەسەڵاتی كۆمەڵایەتی.
دەستورەكە لە پرنسپەدا وای فەرزدەكات كە كۆمەڵە ئافریندەی مێشك و ئاوەزە، بێبەشە لە خۆڕسكێتی، لە بە تەنگەوەهاتن، لە یەكێتی، بەم هۆكارەش خەڵكەكەی بە كاروبارەكانیان پەیوەستیان بە هەڵبژاردنی دانەیەك یا زیاتر لە بەربژێرەكان هەیە، یاخود نوێنەرایەتیكردنیان لە ڕێگای میراتیی و جێگرتنەوەوە، ئەمە گریمانەكی ناڕاستە كە بناخەی گەشەسەندنی ئابووریی كۆمەڵە هەروەها ڕێكخستنی مافی گشتی دەنگدان هاودەنگن لە نیشاندانیی ئەم ناڕاستیەدا.
دەستورەكەی دەوڵەت لەوە زیاتریش دەسەپێنێت لە ئامانجیا كە دووژمنایەتی یاخود حاڵەتی جەنگ جەوهەرییە و بارودۆخەكە مرۆڤایەتی ناتوانێت خۆی لێ لادات، ئەو هەلومەرجەیە كە جیاوازی نێوانی بەهێز و لاوازی زەروور كردووە، دەستوەردانی زۆرەملەی دەسەڵاتە بە كۆتاییهێنان بە خەبات و تێكوشانیان بە بەكارهێنانی كەی هەموو جۆرە داپڵۆسین و سەركوتكردنێك. ئەمە لەم بارەدا پێداگریی لەسەر ئەوە دەكەین كە پەیامەكەی دەوڵەت كۆتایی هات لە ڕێگای دابەشكردنی كار و هاریكاریی ئەوانەی لە پیشەسازییدا كار دەكەن. ئارەزوومەندی و داخوازی خۆشگوزەرانیی و هەروەها یەكسانی دابەشكردن لە سەرمایە و لە سیستەمی باج، ئازادیی و دادوەریی كۆمەڵایەتیی، ئەمانە دەنیایەك مسۆگەردەكەنەوە كە زیاترە لە هەر شتێك لەوانەی كە دەتوانن لە لایەن دین و دەوڵەتەوە دەستبكەوێت. هەرچیش سەبارەت بە گواستنەوەی ئەرێینانەی دەوڵەتە، ئەمە وای دەبینین كە وەكو خەیاڵێكی ناكۆكە لە لایەن ترادیسیۆنی حكومدارێتی بە مەیلی شۆڕشگێڕانە و توانای زیاتر پەسەندكردنی چاكسازییە ئابوورییەكان.

لە هەموو حاڵەتێكدا دەڵێين ئەوە ئازادييە بە تەنها كە دەسەڵات ڕێكدەخاتەوە كە لە هەنووكەدا هاوتايە يا يەكسانە بە دەركردنی تەواوی دەسەڵات.

وەك سەرەنجام، يان شۆڕشی كۆمەڵايەتيی بوونی نييە، يان هيچی ديكە نا بێت حكومەت هەبێت، ئەوەش چارەسەری ئێمەيە بۆ گرفتی سياسی.

....

*لەم ناميلكەيەدا پرۆدۆن ڕەخنەگرنگەكەی دژ بە پێگەی سۆشياليستە دەوڵەتيەكانی / دەوڵەتخوازەكانی وەكو Louis Blanc و Pierre Leroux دەخاتە ڕوو كە لە ژێر وەهمی گواستنەوەی دەوڵەتی- سەروەردا بوون كە سيحراويانە لەلايەن ئەوانەوە دەكرێت بۆ دەوڵەتی – خزمەتكار كە لە خزمەتی خەڵكدايە، بگۆڕێت. بۆ بەدبەختی، ئەم وەهمە بە فراوانی و بە زۆری بڵاوبووەوە و تا ئێستاش وەكو هەموو وەهمەكانی ديكە هەر لەگەڵمانایە ، ئەگەر بمانەوێت مرۆڤگەلێكی ئازاد و پێگەيشتوو و بەرپرسيار بين، ئەم وەهمە پێويستە ڕەتبكرێتەوە.
پرۆدۆن ئەم تێكستەی لە ساڵی 1848 دا بە فەرەنسی نوسيوە و Benjamin R. Tucker لە ساڵی 1960 دا وەريگێڕاوەتە سەر ئينگليزی.
منيش لە دەقە ئينگليزيەكەيەوە گۆڕيومە بۆ زمانی كوردی.
خوێنەر لە خوێندنەوەيدا پێويستە ئاگادار بێت كە هەندێك بڕگەو ڕستە و وشە كە هاتون، هی خودی دوو نەيارەكەی پرۆدۆنە و پرۆدۆنيش بە تەوسەوە بەرانبەريان، like Louis Blanc و Pierre Leroux ، بەكاری هێناونەتەوە. گەر خوێنەر تێبنی ئەوە نەكات ئەوە ڕەنگە تووشی سەر لێبشێوانبێت كە لە كاتێكدا هەمان تێگەيشتن و چەمك لە لايەن خودی پرۆدۆنەوە و نەيارەكانيشييەوە بەكارهێنراون. لە وەها حاڵەتێكدا خوێنەر وا حاڵی دەبێت ، كە جياوازييەك لە نێوانی ئەم دوو لايەنەدا نييە .
لە كۆتاييدا دەبێت ئەوەش بل□□م ئەم تێكستەی پرۆدۆن بە ديدی ئەناركيستەكانی ئێستا خاڵی نييە لە سەرنج و ڕەخنە كە ئەمەش لای ئەناركيستەكان شتێكی ئاساي□، هاوكاتيش بوونی ئەو ڕەخنە و سەرنجانە لە ئەناركيستيبوونی پرۆدۆن كەم ناك□ن□و□. بناخەی بيری ئەو و دژايەتيكردنی بۆ دەوڵەت و دەسەڵات و داكۆكيكردن لە خودی خۆبەڕێوەبەريی و كاری هەرەوەزيانە و گەلكاريی و مافی تاك، تۆسقاڵێك لە باياخی نوسينەكانی پرۆدۆن سەبارەت بەو پرسانە، كەمناكەنەوە. وەرگێڕ.